

CHUDOBNÉ MASY V SÚČASNEJ BOHATEJ EURO-AMERICKEJ ZÓNE

Stanislav Matulay

Abstrakt:

V prvej časti našej eseje rozoberáme geopolitický pojem euro-americká zóna, vysvetľujeme, ktoré štáty a prečo tam zaradujeme. Potom sa zaoberáme realitou, podľa ktorej sú bohatstvo i chudoba jednak rozložené nerovnomerne a jednak žijú často krátko tesne vedľa seba. Hromadenie bohatstva odvodzujeme od osobnostných čŕt človeka, z ktorých vyberáme tie podstatné, ktorými sú egoizmus, chamtivosť, túžba po peniazoch a po moci, čiže po ovládaní druhých ľudí. Tieto tvrdenia ilustrujeme na základe socialistického experimentu, ktorý prebehol v 20. storočí v gigantických rozmeroch, pričom jeho ekonomický krach hodnotíme predovšetkým ako krach morálny. Potom stručne uvádzame tienisté stránky víťazného trhového systému, vrátane pojmov absolútnej a relatívnej chudoby.

Kľúčové slová: euro-americká zóna, chudoba, bohatstvo, morálka, trhový systém

Abstract:

In the first part of our essay, we discuss the geopolitical concept of Euro-American, we consider which countries and why we include them there. Then we deal with reality both wealth and poverty are unevenly distributed and live often close together. We derive the accumulation of wealth from the personality traits of man, we choose the essentials, which are selfishness, greed, desire for money and power, that is after controlling others' people. We illustrate these claims on the basis of a socialist experiment, which took place in the 20th century in the gigantic, while its economic collapse appreciated especially as a moral ruin. Then we briefly present the shady sides of the winning market system, including the concepts of absolute and relative poverty.

Key words: Euro-American zone, poverty, wealth, morality, market system

Geopolitický pojem euro-americká zóna považujeme v súvislosti s našou problematikou riešenia sociálnych problémov širokých mas obyvateľstva, za pojem veľmi dôležitý, pričom pod ním chápeme:

- bohaté štáty západnej a severnej Európy a jej obyvateľov,
- USA a jej obyvateľov,
- Veľkú Britániu, Austráliu, Kanadu, Japonsko, ale aj niektoré menšie štáty, ako napríklad Nový Zéland, Island a pod. a ich obyvateľov.

Do tejto spoločnej geopolitickej zóny uvedené štáty zaraďujeme preto, lebo si v rozhodujúcej miere osvojili základné črty ekonomického, politického, ideologického, sociálneho a sčasti aj kultúrneho myslenia modernej spoločnosti, ktorá vznikla na území západnej Európy a do dnešnej podoby sa rozvinula hlavne na území USA, a to približne od 2. polovice 20. storočia až do súčasnosti.

Treba zdôrazniť, že v skutočnosti z pozícií sociálnej problematiky ide o všeobecné pojmy, ktoré treba upresniť. To znamená, že jednak aj v bohatých štátoch existujú veľké relatívne chudobné regióny podobne ako v chudobných štátoch existujú aj bohatšie regióny.

Ako je všeobecne známe, osobitne v USA sú všetky bohaté veľkomestá obkolesené slumami, ktoré sú porovnateľné s rómskymi osadami na Slovensku. Rozdiel je akurát v tom, že ich biedu delí od prepychu vzdušnou čiarou často menej ako kilometer a žijú v nich desaťtisícové až státisícové masy chudobných ľudí.

Spolužitie naakumulovaného bohatstva a naakumulovanej chudoby v euro-americkej zóne vyplýva v prvom rade zo základných osobnostných črt človeka, ktorými sú egoizmus, chamtivosť, túžba po peniazoch a po moci, ergo po ovládaní iných ľudí, a to v blízkom i ďalekom okolí. Na týchto charakteristikách boli, sú a budú založené etapy vývoja spoločnosti nech ich už pomenujeme akokoľvek. V posledných desaťročiach sú v kurze názvy „trhová spoločnosť“ a „globálna spoločnosť“.

Špeciálne v slovenskom jazyku adjektívum „trhová“ oprávnene evokuje vo väčšine obyvateľstva predstavu: odtrhni si zo spoločného čo najviac, to je hlavným zmyslom života všetkých a osobitne (všetkého) schopných ľudí. Chudoba mas je teda logickým následkom tejto filozofie žitia a myslenia výraznej menšiny ľudí, ktorí majú vyššie schopnosti ako väčšina ostatných a tak zákonite zväčšujú svoje bohatstvo a aj chudobu výraznej väčšiny ľudí. Realita, že bohatstvo a chudoba sú dve strany jednej mince nie je teda otázkou ideológie, ale otázkou logiky a tiež podstatnou a imanentnou súčasťou (aj) súčasnej spoločnosti.

Z toho vyplýva jeden zo základných záverov tejto našej práce, a to, že zásadná zmena spoločnosti v zmysle zvýšenia jej sociálnej spravodlivosti nie je možná, pretože by jej muselo predchádzať zvýšenie pro-sociálnosti všetkých ľudí, čo opäť nie je možné, pretože to odporuje ich základným psychickým a osobnostným danostiam. V praxi to jasne ukázal ekonomický krach socialistického experimentu v 20. storočí, ktorý bol na základe vyššie uvedených skutočností de facto krachom morálnym.

Svetová socialistická sústava sa síce zrútila v prvom rade a hlavne pod ekonomickým tlakom vyspelejšej ekonomiky euro-americkéj zóny, ktorá ju dostala do súťaže v zbrojení, čo prinieslo trvale nízku životnú úroveň hlavne obyvateľstva členov bývalého Sovietskeho Zväzu.

Ale osobitne v prípade českého a slovenského národa bola reálna životná úroveň evidentne vyššia ako v Sovietskom Zväze. Naše obyvateľstvo však takmer bez výnimiek, napriek tomu túžilo po ešte vyššej životnej úrovni, po životnej úrovni, ktorá by sa blížila životnej úrovni obyvateľov euro-americkéj zóny.

Po vstupe do Európskej únie zvýšenie životnej úrovne určité percento nášho obyvateľstva určite dosiahlo, podstatné je však to, aké percento ju dosiahlo a za akú cenu. To už necháme na čitateľa. Za bezvýznamné nepovažujeme ani to, čo niektorí nechceme vidieť, že do Európskej únie sme boli prijatí ako chudobní, ešte k tomu aj post-komunistickí a teda dvojnásobne druhoradí, dokonca ako Slovania ani nie príbuzní, len ako trpení partneri. Trpení, len preto, že z nás naši bohatší partneri dokážu práve zato, že sú bohatší a teda silnejší, vyťažiť viac, ako nám pridelia.

A to, že si tieto skutočnosti nedokážeme prepočítať a uvedomiť, nám zabezpečuje, že v tomto postavení aj zostaneme. Na druhej strane je pravda, že keby sme takú analýzu aj predložili, nič by nám to nepomohlo, pretože do spolku nás nebrali preto, aby na nás prerobili, ale aby na nás zarobili preto sú, aj zostanú bohatí.

V tomto zmysle si dovoľujeme formulovať nasledovnú axiómu: Zdrojom bohatstva bohatých nie sú iní bohatí, ale jedine chudobní.

Keď hovoríme o chudobe, nemôžeme obísť problematiku rozdielu medzi chudobou absolútnou a medzi chudobou absolútnou relatívnou. Chudoba absolútna znamená nedostatok uspokojenia základných životných potrieb, ktorými sú pitná voda, aspoň minimálna strava, oblečenie a strecha nad hlavou, čiže komodít, pri nedostatku ktorých už ide o udržanie si holého života. Napriek všeobecnému bohatstvu USA platí, že miliónové masy osobitne afroameričanov a latinoameričanov, osobitne tých, ktorí obývajú slumy nalepené na veľkomestá nemá k takejto absolútnej chudobe ďaleko.

V európskej časti danej zóny bola aj vzhľadom na menej liberálnu a teda menej tvrdú sociálnu politiku ešte v nedávnej minulosti situácia podstatne lepšia, ako v severoamerickej časti danej zóny. To čo vytvára sociálne tlaky v Európskej únii nie je chudoba absolútna, ale chudoba relatívna.

Pod relatívnou chudobou chápeme v Európe problémy más, ale aj stredných vrstiev, zarobiť také množstvo peňazí, aby mohli sebe a hlavne svojim deťom kúpiť množstvo vecí od oblečenia, cez hračky, školské potreby, potreby na voľnočasové aktivity, vitamíny, lieky, kvalitnú stravu, dovolenky, a k tomu ešte väčšinou dve autá, aby sa aj s manželkou dostali do práce, byt či dom na primeranej spoločenskej úrovni, a obrovské množstvo ďalších vecí, na ktoré musia robiť často od rána až do večera.

V Afrike umierajú deti od hladu a to je smutné. V Európe zasa umierajú rodičia detí, osobitne ich otcovia na infarkty, mozgové porážky a rakovinu. Tieto choroby sú signálmi prehratých pretekov o získanie a udržanie spoločensky prijateľnej životnej úrovne svojich rodín a to tiež nie je veselé.

Odhadnúť, ako sa bude vyvíjať sociálna situácia v USA je veľmi obťažné, zato odhadnúť ako sa bude vyvíjať v Európe je bohužiaľ o veľa jednoduchšie. V súčasnosti je už evidentné, že sa v rozhodujúcich, čiže v najväčších a najbohatších západoeurópskych a severoeurópskych krajinách sociálna situácia, dokonca i v širšom zmysle bezpečnostná situácia, podstatne zmenila k horšiemu.

Kontakt:

doc. PhDr. Stanislav Matulay, PhD.

Fakulta sociálnych štúdií

Vysoká škola Danubius v Sládkovičove

e-mail: smatulay@gmail.com